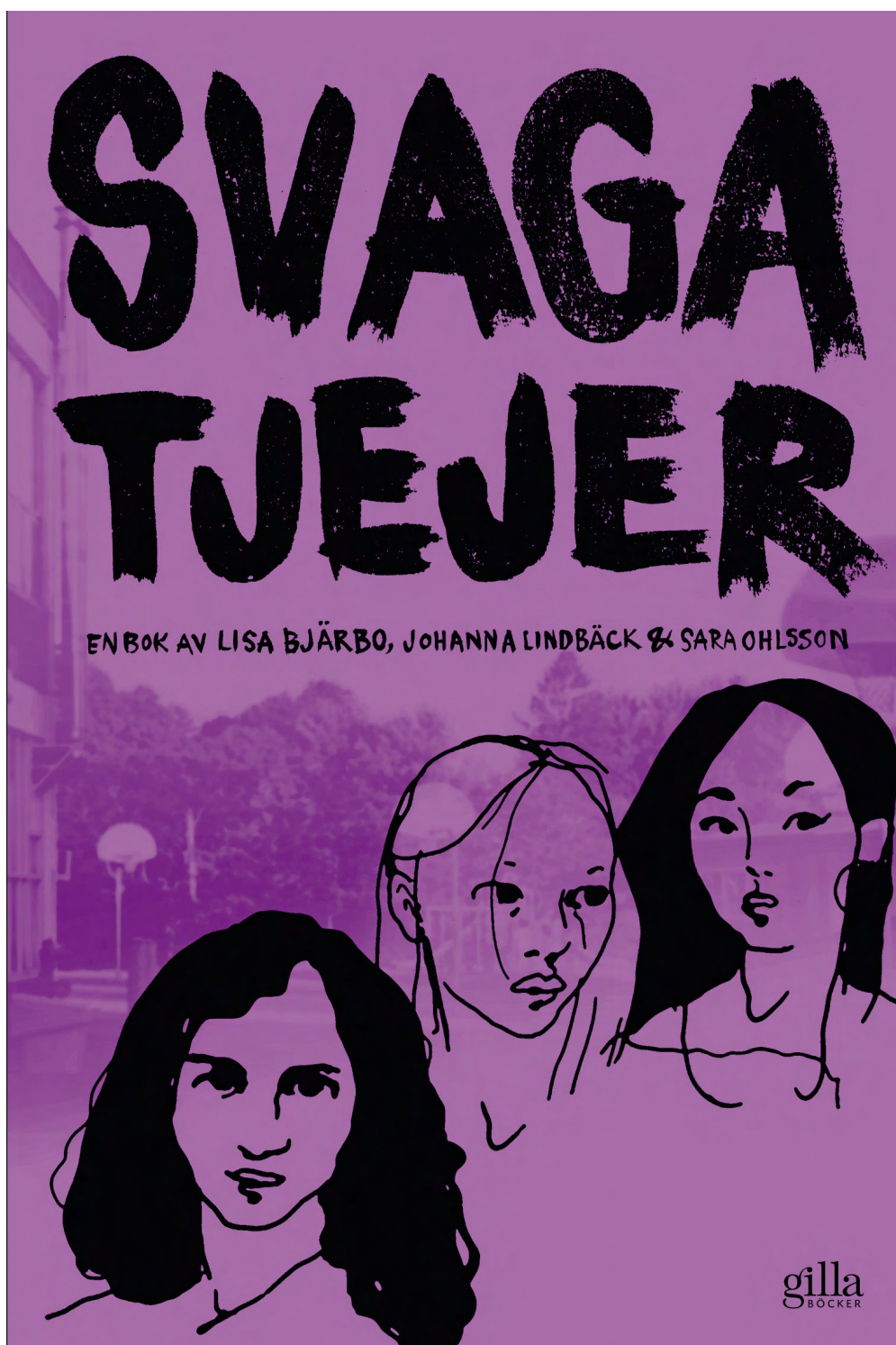

LÄRARHANDLEDNING

SVAGA TJEJER

av Lisa Bjärbo, Johanna Lindbäck och Sara Ohlsson

På Frejaskolan börjar skolåret gå mot sitt slut, det hittills mest händelserika året i Eleni, Tilde och Jasmynes liv. Då börjar någon lämna anonyma lappar i Jasmynes skåp. I början är de nästan lite gulliga, men sen handlar det mer och mer om sex. På ett äckligt sätt. Jasmine både skäms och är arg, och lite rädd. När Tilde och Eleni får bära om lapparna, bestämmer trion sig för att ta reda på vem det är som är den skyldige.

Här kommer en rad övningar som ni kan jobba med i klassen samtidigt som ni läser *Svaga tjejer*. Du som är lärare; välj ut ett par frågor eller ett block du tycker passar din klass. Diskutera, skapa, hitta kopplingar till andra ämnen eller lär er mer om sexuella trakasserier och vad man kan göra åt dem – möjligheterna är många!

Tjejerna i boken går i åttan, och boken passar bäst att läsa från åk 7 och uppåt. Lycka till!

/Johanna, Lisa och Sara

Diskussions- och läsförståelsefrågor

Kapitel 1–19

Läs först hela avsnittet och svara på frågorna sen.

1. Läs de tre första kapitlen.

- Vad får vi veta om Jasmine, Eleni och Tilde?
- Vad är det för stämning i deras olika kapitel?
- Hur mår de just nu? Var befinner de sig i livet? Vad upptar deras tankar?

2. Hur reagerar Jasmine när hon får lappen i första kapitlet?

- Vem tror hon har skrivit den, och varför?
- Hur påverkas hon av lappen?

3. Hur tänker Eleni kring att tjejtioan sabbas? Vad tror hon är orsaken? Håller du med henne?

- På sidan 10 står det: ”Men det är inte bara två kvadrat det handlar om, både Eleni och Chayed vet det egentligen.” Vad betyder det? Vad handlar det om *egentligen*, tror du?

4. Läraren Sebbe har startat en killgrupp på skolan. Vad tror du om den? Är det ett bra eller dåligt initiativ? Försök komma på både för- och motargument!

- Har ni något liknande på din skola? Skulle du vilja ha det?

5. Jasmine börjar välja kläder på ett nytt sätt på grund av lapparna. Vad är skillnaden mot förr? Vad vill hon uppnå med sitt klädval?

- På vilka sätt är hennes reaktion rimlig, eller orimlig? Hur skulle du tänka?

6. Varför blir Tilde så besvärad av vad Jasmine och Amir brukade säga till varandra, meningar som nu dyker upp på lapparna? Varför tycker hon plötsligt att det skulle vara skämmigt att prata med Jasmine om att vara ihop?

7. Eleni har saknat att utreda brott. Varför då? Vad är det hon gillar så mycket med det, förutom själva grejen att komma på vem som har gjort något fel?

8. Amir lät sina killkompisar tro att han och Jasmine hade sex. Det var lättast, säger han. Varför var det svårt för honom att erkänna att de inte hade det, tror du?

- Tror du att Jasmine hade gjort likadant i samma situation? Varför eller varför inte?

9. Vilka händelser tycker du är viktiga i den här delen? Förklara varför!

- Vilka känslor ger den första delen?
- Hur mår de olika huvudpersonerna just nu?
- Känner du igen dig i något som händer?

10. Vad hoppas du ska hända nu? Vad hoppas du *inte* ska hända nu?

Kapitel 20–37

Läs först hela avsnittet och svara på frågorna sen.

1. Att killarna går rakt fram på trottoaren utan att behöva väja – vilka människor får göra det? Handlar det om kön, ålder, antal i gruppen, status på skolan, personlighet, eller något helt annat?
 - Att gå sådär rakt fram, utan att bry sig om ifall man är i vägen för någon, skulle många säga är att ta makt i det offentliga rummet. Vad betyder det, tror du?
 - Är sån makt något man får eller tar? Diskutera!
 - Brukar du göra så med dina kompisar? Hur känns det?
 - Brukar du råka ut för det? Hur känns det?
2. Läs sidan 101 igen. Är Tilde knäpp eller barnslig för att hon inte vill ha sex med Timmy fast de är ihop och hon är jättekär?
Varför tror du att hon känner så?
3. Vad tänker du om tjejernas plan att smygfilma Jasmines skåp för att se vem som lägger dit lappar? Skulle du ha gjort samma sak?
 - Hur skulle du känna om någon hade smygfilmatiserat dig utan att du visste om det?
 - Är det lagligt att filma så? Ta reda på fakta!
4. Tjejerna vill ha fest på skolavslutningen, med de är inte överens om ifall det ska vara bara tjejer på festen eller om killarna ska få komma också. Vilka fördelar och nackdelar finns med respektive variant?
 - På vilka sätt skulle en tjejfest vara mest rättvis? På vilka sätt skulle en fest för alla vara mest rättvis?
 - Vilken slags fest hade du velat ha?
5. I kapitel 34 får Jasmine en ny typ av lapp, ett porrimage. Man säger ju ofta att en bild säger mer än tusen ord, vad tänker du att den här bilden säger? Vilket budskap vill avsändaren få fram med den?
 - Varför tror du att tjejerna tycker att den är så otäck?
6. Vad kommer fram när tjejerna börjar berätta om trakasserier de har varit med om? Tror du att deras erfarenheter är vanliga eller ovanliga?
 - Känner du igen dig i något?
7. Vilka händelser tycker du är viktiga i den här delen? Förklara varför!
 - Vad är det viktigaste som händer för respektive huvudperson? Förklara varför!
8. Vad hoppas du ska hända nu? Vad hoppas du *inte* ska hända nu?

Kapitel 38–57

Läs först hela avsnittet och diskutera frågorna sen.

1. Efter tjejgruppens samtal om erfarenheter av olika slags trakasserier tänker Eleni att hon borde vara lycklig för att hon inte utsatts för något. Men är hon lycklig?
 - Tilde har ju inte heller fått några lappar eller blivit tafsad på, precis som Eleni. Är deras reaktion lika? Skulle det vara skämmigt för dem att prata om det? Hur då?
2. Tjejerna börjar vänta in varandra på skolgården så att de kan gå in tillsammans. Har du eller någon du känner upplevt att det är läskigt att gå in ensam på din skola? I vilka lägen kan det hända?
 - I just den här situationen i boken, vad är det gruppen och att gå in tillsammans ger då?
 - Hittar du fler exempel på hur tjejerna i boken börjar ställa upp för varandra?
3. I kapitel 42 tänker Jasmine prata med sin mamma, men det blir fel. Vad tror du mamman menar med sin fråga om vad Jasmine har gjort?
 - Vad säger det om Jasmine?
 - Vad säger det om mamman?
4. Tilde tycker hennes föräldrar är skitjobbiga och fasar för att ”utsätta” Timmy för dem. Håller du med henne om att de är frågvisa och pinsamma?
 - Vilka instruktioner skulle du ge dina föräldrar om du skulle ta hem en ny, viktig person?
5. Hur skulle du beskriva relationen mellan Eleni och Chayed?
 - Hur skulle Eleni beskriva den? På vilket sätt skiljer den sig mot andra relationer Eleni har?
 - Elenis pappa lägger märke till att den är speciell. Hur märker han det?
6. På sidan 212 säger Folke: ”Den här tvisten började för länge sen” och ”Den så kallade tjejtoan hade givetvis inte blivit saboterad om inte tjejerna hade ockuperat den från början”. Är han bara jobbigt störig eller har han rätt? Försök hitta argument för båda sidor, oavsett vad du egentligen tycker själv!
7. De vuxna får till slut reda på lapparna och vad som händer. Hur reagerar de? Hur reagerar Jasmine, Tilde och Eleni?
8. Vad hoppas du ska hända nu? Vad hoppas du *inte* ska hända nu?

Kapitel 58–75

Läs först hela avsnittet och svara på frågorna sen.

1. De vuxna vet vad som har hänt och tar det på allvar. Vad är bra med att tjejerna inte längre är ensamma med att försöka lösa brottet och hela situationen på skolan?
– Hur tänker Tilde respektive Eleni och Jasmine om detta?
2. Vad tycker du om det som händer i matsalen på sidan 254?
– Vilken betydelse har det att Noah också ställer sig upp?
– Vilka signaler tror du att en sån händelse skickar till alla som sitter i matsalen och ser det?
– Är det viktigt för något annat eller någon mer än bara Jasmine?
3. Vad händer mellan Eleni och Chayed i den här delen av boken?
4. Kapitel 65 innehåller bland annat en föreläsning i matsalen. Läs den delen lite extra noga! Vad tänker du om det som kommer fram på föreläsningen? Har du tänkt på de här sakerna förut?
– Vad betyder ”sexuella trakasserier handlar om makt”? Sök information om du är osäker.
– Hur syns den här makten i boken? Ge exempel på situationer!
– Sebba kommer med ett inspel under föreläsningen om att man ju måste få skämta, annars är det censur. Förstår du hur han menar med sin fråga? Vad tycker du om polisens svar?
5. Jasmine säger att polisen inte skulle tro på henne om hon polisanmälde det som hänt. Tror du att hon har rätt?
– Hur blir man tillräckligt trovärdig för att kunna rapportera sexuella trakasserier? Hur ska man vara? Vilken roll spelar det hur man är?
6. I kapitel 68 slår Jasmine inte Wille. Varför inte? Vad tror du hade hänt om hon hade slagit honom?
7. Tilde är hela tiden nervös för att göra fel med Timmy. Varför är hon det?
– Har du en tydlig bild av hur man ska vara och göra när man är ihop?
– Om du skulle göra en vara ihop-mall, eller formulera ett facit i hur man borde bete sig – vad skulle du skriva då? Diskutera och jämför varandras mallar.
– Varifrån kommer den här kunskapen? Vem har lärt dig hur man är ihop?
8. Amir har lite teorier om varför Wille började skicka lappar till Jasmine, och varför det spårade ur. Vad tror du om Amirs förklaring, stämmer den?
– Vilka andra förklaringar kan du komma på?
– Hur tror du att Wille mår och tänker när boken slutar?
9. Vilken resa tjejerna har gjort! Hur sammanfattar Tilde, Eleni och Jasmine sitt respektive år i sista kapitlen? Vad är annorlunda nu mot när åttan började? Hur har de förändrats som personer? Hur mår de?

Diskussionsfrågor efter läsningen

Dramaturgi och historiens uppbyggnad

1. Bokens huvudpersoner är ju Tilde, Jasmine och Eleni. Är det någon av dem som är mer huvudperson än de andra? Vem och varför?
 - Vad är det viktigaste som händer för Jasmine, Tilde och Eleni i den här boken?
 - Hur förändras de tre huvudpersonerna under bokens gång? Hur är de i början jämfört med i slutet?
 - På vilka sätt är Tilde, Jasmine och Eleni lika? På vilka sätt är de olika?
2. Vilka andra karaktärer tycker du är viktiga? Hur är de viktiga?
3. Vilka är de stora vändpunkterna, när allt förändras och saker ställs på sin spets? Välj ut 3–4 stycken. Förklara varför de är så viktiga.
4. Läs om bokens första tre kapitel. Vad känns annorlunda nu när du vet hur boken slutar? Varför tror du att författarna har valt att börja historien som den börjar?
5. Boken heter *Svaga tjejer*. Är tjejerna i den här boken svaga, tycker du? Vad betyder det att vara svag?
 - Vad är det som gör att man kan känna sig svag i den typen av situation som tjejerna i boken hamnar i?
 - Det pratas ofta om att det är viktigt att vara stark. Men måste man vara stark hela tiden? Är det lika viktigt att få vara svag ibland?

Sexuella trakasserier och makt

1. Jasmine känner mycket skam inför allt med lapparna i skåpet. Varför tror du hon gör det? Vad är det skamliga?
2. Hur styr lapparna Jasmynes känslor och beteenden? Vad händer med henne som person när hon får de här lapparna?
 - Tror du att en kille hade reagerat på samma sätt av att få såna här lappar?
3. När tjejgruppen delar med sig av sina erfarenheter av sexuella trakasserier, hur märks det att de sakerna har förändrat deras beteende? Och vad händer när de börjar berätta för varandra vad de har varit med om?
4. 2017 startade #metoo-rörelsen. Vad vet du om den? Ta reda på fakta om #metoo. Vad tror du att det får för effekt när människor börjar dela med sig av sina erfarenheter, precis som tjejerna i boken gör i klassrummet? Varför är det viktigt att prata om vad man har varit med om?
5. Tilde vill ju polisanmäla och/eller prata med en förälder om Jasmynes lappar väldigt tidigt. Handlar det bara om att det inte är hon som har fått lapparna, det vill säga att det är inte lika skamligt för henne att berätta om det, eller finns det andra orsaker och skillnader?

6. Ett exempel på hur man kan utöva makt är ta kontroll över det fysiska utrymmet. I boken brer killarna ut sig på trottoaren och på utegymmet. Tjejtoan är sabbad. Tror du att de händelserna hänger ihop på något sätt? Hur då? Är det rätt eller fel av tjejerna att börja breda ut sig på samma sätt som de tycker att killarna gör? Hur kommer det sig att det blir så mycket konflikt kring det här? Hur är det på din skola?

7. Jasmine drar sig länge för att prata med någon vuxen om det som har hänt. Varför tror du hon gör det? Vad får henne att tveka?

– Förstår du henne?

– Hade du velat ha hjälp av vuxna om du hade varit i den här situationen?

– Hur behövs vuxna här?

– Skulle du ha pratat med någon av de vuxna i boken? Vem i så fall?

– Om något liknande hände någon du känner, vem skulle du föreslå att hen pratar med?

Identifikation och relationer

1. Den här boken handlar mycket om att vara ihop. Beskriv tjejernas olika erfarenheter av det. Vad tänker de när boken börjar om att vara ihop? Och vad tänker de i slutet? Vad har hänt med dem längs vägen? Hur är de olika i allt det här?

2. Finns det facit på hur man ”ska” vara ihop? Förstår du Tildes tankar om olika hållplatser som bara ska dyka upp, typ som när man hoppar på en buss?

– Hur skulle din rutt se ut? Vilka hållplatser är med?

– Vilka hållplatser tycker du att Eleni och Chayed bockar av? Tilde och Timmy? Jasmine och Amir?

3. Johannes och Noah bockar ju också av några hållplatser. Tilde tänker att det kanske inte enbart handlar om personlighet att de är så försiktiga offentligt i början, utan också beror på att de är två killar. Håller du med? Är det lättare för heteropar att vara ihop ute i offentligheten än det är för homosexuella par? Motivera ditt svar!

4. Amir vill inte säga till sina kompisar att han och Jasmine inte har sex. Varför tror du att det är så svårt för honom att erkänna det?

– Jämför med Tilde som inte heller vill ha sex. Tror du hon kommer att ha lika svårt att erkänna det för sina kompisar som Amir har?

– Är det skillnad på tjejer och killar i den här frågan?

Kreativa uppgifter

1. Boken har tre huvudpersoner. Sätt upp ett A3 för varje huvudperson på väggen i klassrummet och klistra dit post it-lappar på affischerna under tiden ni läser. Vad vet vi om Eleni, Jasmine och Tilde? Vad vill vi fråga dem, eller säga till dem? Fyll på affischerna med post it-lappar efter hand.
2. Vem är det som lägger lappar i Jasmines skåp? Gör en egen brottsutredning light i klassrummet. Samla teorier och tankar om den skyldige på post it lappar efter hand under läsningens gång och klistra upp dem allihop på en affisch: Vem är skyldig?
3. Hur firar Tilde och Timmy att de varit ihop i ett halvår? Skriv en text som utspelar sig under en kväll.
4. Vad tror du händer mellan Eleni och Chayed i framtiden? Skriv en berättelse där de är huvudpersoner!
5. Skriv ett brev till någon i boken! Välj själv vem du är som skriver, och vem du vill skriva till.
6. Rita hur du tänker dig att festlokalen i slutet av boken ser ut.
7. Välj ut en scen ur boken och dramatisera den. Spela upp den för klassen som teater eller filma!
8. Skapa ett soundtrack! Välj ut en scen i boken och tonsätt den med en låt. Motivera varför du valt den scenen och just den låten.
9. Hur tror du att Jasmine, Tilde och Eleni kommer att vara som personer när de är vuxna? Försök föreställa dig dem som 35 år. Vad jobbar de med? Hur mår de? Hur ser deras liv ut? Har de fortfarande kontakt med varandra? Skriv, rita eller dramatisera det du kommer på!

Om du har läst hela trilogin; Fula tjejer, Jobbiga tjejer, Svaga tjejer

1. Ett tema som finns i alla tre böcker är kommunikation. Fula tjejer kretsar kring ett anonymt Instagramkonto med elaka budskap om tjejer. I *Jobbiga tjejer* finns en facebook-grupp om Gnesta som diskuterar allt som händer i samhället och det sprids rykten om vem som kan tänkas ligga bakom sporthallsbranden. I *Svaga tjejer* handlar det om anonyma lappar.
 - Tror du att folk hade vågat säga de här sakerna face to face, och inte bara på sociala medier/anonyma lappar? Varför/varför inte?
 - Vad händer med kommunikationen när den blir digital/anonym? Försök komma på både positiva och negativa aspekter.
2. Ett annat tema som återkommer i serien är makt. Vad betyder ”makt” för dig?
 - På vilket sätt tycker du att de här böckerna handlar om makt?
 - Vilken typ av makt handlar det om i respektive bok? Är de lika eller olika? Hur visas det?
3. Vad händer med tjejernas relation från första till sista boken? De börjar som främlingar i *Fula tjejer*. Vad går de igenom? Hur förändras de av varandra? Vad är de glada över i sista boken? Tror du att de kommer fortsätta vara vänner?
4. Böckerna handlar också mycket om systerskap. Vad betyder det? Hur märks det i berättelserna? I vilka situationer syns detta systerskap extra tydligt?
5. Finns det några situationer du tycker är extra starka i böckerna? Något du känner igen dig i? Längtar efter? Tycker är kul? Pinsamt? Farligt? Härligt?
6. Hur mycket känner du igen på din skola från Frejaskolan? Försök komma på både likheter och skillnader.
7. De här böckerna har tjejer som huvudpersoner. Betyder det att böckerna är mest för tjejer? Diskutera!
8. Tänk dig motsvarande bokserie, fast med killar som huvudpersoner. Vad tror du att den serien hade handlat om? Hur skulle du säga att det är att vara kille på högstadiet idag? Vad finns det för orättvisor, strukturer, normer och problem som en serie som kretsade kring att vara kille på högstadiet skulle kunna handla om? Vad tror du att böckerna hade hetat?

Koppling till grundskolans läroplan och centralt innehåll i olika ämnen, årskurs 7–9

Sexualitet, samtycke och relationer

Kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer ska bland annat:

- främja elevernas hälsa och välbefinnande
- stärka förmågan att göra medvetna och självständiga val
- bidra till förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av samtycke
- omfatta kunskaper om maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck
- utveckla elevernas kritiska förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi

Jämställdhet

Skolan ska enligt formuleringarna om jämställdhet bland annat:

- främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- utveckla elevernas förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt deras förmåga att kritiskt granska hur könsmonster kan begränsa människors livsval och livsvillkor

Svenska

- Lässtrategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syften, avsändare och sammanhang.
- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Olika sätt att skapa och bearbeta egna och gemensamma texter till innehåll och form. Hur man ger och tar emot respons på texter.
- Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Skönlitteratur som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor. Lyrisk, dramatisk, sagor och myter.
- Språkliga drag, uppbyggnad och berättarperspektiv i skönlitteratur för ungdomar och vuxna. Parallellhandling, tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar, inre och yttre dialoger.
- Etiska och moraliska aspekter på språkbruk, yttrandefrihet och integritet i digitala och andra medier och i olika sammanhang.

Samhällskunskap

- Ungdomars identiteter, livsstilar och välbefinnande och hur detta påverkas, till exempel av socioekonomisk bakgrund, kön och sexuell läggning.
- Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel sociala medier, webbplatser eller dagstidningar.
- Möjligheter och risker förknippade med internet och digital kommunikation samt hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.
- Demokratiska fri- och rättigheter samt skyldigheter för medborgare i demokratiska samhällen. Etiska och demokratiska dilemman som hänger samman med demokratiska rättigheter och skyldigheter, till exempel gränsen mellan yttrandefrihet och kränkningar i sociala medier.
- Skillnader mellan människors ekonomiska resurser, makt och inflytande beroende på kön, etnicitet och socioekonomisk bakgrund. Sambanden mellan socioekonomisk bakgrund, utbildning, boende och välfärd. Begreppen jämlikhet och jämställdhet.

Bild

- Kombinationer av bild, ljud och text i eget bildskapande.
- Rättigheter och skyldigheter, etik och värderingar när det gäller bruk av bilder samt yttrandefrihet och integritet i medier och övriga sammanhang.

Biologi

- Människans sexualitet och reproduktion samt frågor om identitet, jämställdhet, relationer, kärlek och ansvar.

Religion

- Hur olika livsfrågor, till exempel meningen med livet, relationer, kärlek och sexualitet, skildras i populärkulturen.
- Vardagliga moraliska dilemman. Analys och argumentation utifrån etiska modeller, till exempel konsekvens- och pliktetik.
- Etiska begrepp som kan kopplas till frågor om hållbar utveckling, mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar, till exempel frihet och ansvar.